

Warszawa, 9 kwietnia 2020 r.

Związek Przedsiębiorców i Pracodawców przedstawia program powrotów Polaków do pracy

Rząd musi natychmiast rozbudować Tarczę Antykryzysową o spójny program powrotu do pracy. Bez tego zaprzepaścimy nie tylko pieniądze przeznaczone na pomoc dla firm i pracowników, ale też dorobek 30 lat odbudowy Polski.

Obecne (oraz przyszłe) programy nic nie dadzą – jeśli nie powrócimy do pracy. Państwo nie ma żadnych własnych pieniędzy i długo nie wytrzyma odcięte od wpływów podatkowych. Podatki same się nie płacą. Podatki płacą pracujący ludzie i firmy. Musimy wrócić do pracy. Inaczej zbankrutujemy – niezależnie od podatków, jakie zostaną wymyślone i nałożone oraz od deklarowanych programów pomocowych dla firm i pracowników.

Z szacunków OECD, wynika, że 4 tygodnie paraliżu polskiej gospodarki, to koszt równy 28 proc. naszego rocznego dochodu narodowego. Każdy kolejny tydzień to cofanie się w czasie, do epoki dwucyfrowego bezrobocia, pauperyzacji znacznej części społeczeństwa i przekreślonych szans kolejnego pokolenia młodych ludzi. Wirus w końcu zostanie pokonany i znakomita większość społeczeństwa nigdy nie znajdzie się nawet w grupie podwyższonego ryzyka. Większość nauczy się je minimalizować. Recesja natomiast zostanie w pamięci społecznej po wszech czasy jako symbol rządów obecnej formacji politycznej.

Poniżej przedstawiamy ogólny zarys planu powrotu do pracy. Plan składa się z trzech części, dotyczących: (A) Przywracania działalności gospodarczej, (B) Działania w zakresie zapobiegania i ograniczenia pandemii oraz (C) stworzenia Rządowego Centrum Zarządzania Sytuacją Kryzysową. Apelujemy, żeby w tej lub innej formie przedstawiony plan zaczął być jak najszybciej wdrażany. Czasu nie mamy.

A. Przywracanie działalności gospodarczej

Obecny kryzys gospodarczy, będący wynikiem stanu epidemii, został spowodowany wymuszonym przez okoliczności i decyzje administracyjne zatrzymaniem działalności gospodarczej przez znaczną część przedsiębiorstw. Po prostu przestaliśmy pracować.

W fabrykach, centrach logistycznych, firmach usługowych i transportowych pozostał „martwy majątek” (kapitał ruchomy i nieruchomy), który był ożywiany pracą zatrudnionych tam osób. Jednocześnie utrzymano większość zobowiązań, stanowiących koszty stałe, obciążających przedsiębiorstwa i przedsiębiorców. Utrzymanie takiego stanu grozi powszechnym bankructwem nie tylko całych sektorów gospodarki narodowej, ale wręcz państwa polskiego. Dlatego też naczelnym imperatywem programu wyjścia z kryzysu powinien być powrót do pracy. Zważywszy na poniesione straty w realnej gospodarce, ograniczenia kapitałowe i przeciążenie sektora finansów publicznych, powinny zostać stworzone warunki do mobilizacji wszystkich posiadanych w kraju zasobów pracy i możliwie efektywnego jej wykorzystania. Jak słusznie zauważył Adam Smith, to praca jest źródłem bogactwa narodów. Szczęśliwie mamy w kraju duże grupy dobrze wykształconych i posiadających ogromne doświadczenie zawodowe pracowników. Należą do nich zwalniani obecnie pracownicy firm, które zatrzymały lub znacząco ograniczyły swoją działalność, młodzi emeryci i renciści, studenci oraz uczniowie techników i szkół branżowych. Polacy, którzy wrócili do kraju ze względu na pandemię w krajach dotychczasowego pobytu i wreszcie pracownicy zagraniczni, przede wszystkim z państw - naszych wschodnich sąsiadów.

Wszyscy oni stanowią niebagatelne zasoby dla gospodarki narodowej, które właściwie zaangażowane mogą nie tylko pozwolić na wyjście z kryzysu, ale również przywrócić właściwy potencjał wzrostu. Potencjał, który przed kryzysem osiągnął poziom 4,0 – 4,5% wzrostu PKB rok do roku.

Należy przyjąć harmonogram powrotów do pracy, biorąc pod uwagę dalsze ryzyko rozprzestrzeniania wirusa, wprowadzone obecnie obostrzenia w Polsce, oraz punkty odniesienia w postaci planów restartu gospodarek w innych państwach.

W tym zakresie rekomendujemy 4 obszary działań:

1. Wyznaczenie koordynatorów wojewódzkich, którzy na terenie danego województwa lub jego części w ciągu 48 godzin określają **regionalne standardy zachowania** w wariantach:
  1. (1) czerwony – duże zagrożenie,
  2. (2) pomarańczowy - średnie zagrożenie,
  3. (3) zielony – niskie zagrożenie.

Rekomendujemy nadanie większych uprawnień wojewodom w zakresie zarządzania ryzykiem epidemiologicznym. Większe obostrzenia funkcjonować powinny czasowo, jedynie na obszarach o większym ryzyku epidemiologicznym. Lockdown lokalny mógłby być wprowadzany w zależności od stopnia zagrożenia, przy czym poziom zielony oznacza brak ograniczeń.

Jednocześnie, Rząd powinien luzować obostrzenia centralne zgodnie z przyjętym wcześniej harmonogramem, tak by nie przedłużać ogólnokrajowego lockdownu.

2. Rekomendowane jest **przyjęcie kalendarza restartu gospodarki** i odejścia od wprowadzonych ograniczeń wg proponowanego poniżej harmonogramu.

Ograniczenie	Szczegóły	Termin odejścia od obostrzeń centralnych	Obostrzenia szczegółowe	Wprowadzany przy stopniu zagrożenia regionalnego na poziomie
GASTRONOMIA	Ograniczenie dotyczy: działalności restauracji, kawiarni czy barów.	1 tydzień	Personel stosuje szczególne środki ochrony osobistej*	3
SALONY FRYZJERSKIE, KOSMETYCZNE I TATUAŻU	Ograniczenie dotyczy: zamknięcia wszystkich zakładów fryzjerskich, kosmetycznych, salonów tatuażu i piercingu.	1 tydzień	Personel stosuje szczególne środki ochrony osobistej*	brak możliwości wprowadzenia
GALERIE HANDLOWE	Ograniczenie dotyczy: działalności galerii i centrów handlowych.	2 tydzień	Personel stosuje szczególne środki ochrony osobistej* Jednoczesne, umożliwienie handlu w niedziele, celem	brak możliwości wprowadzenia

			rozłożenia natężenia ruchu klientów.	
WIELKOPOWIERZCHNIOWE SKLEPY BUDOWLANE	W weekendy wielkopowierzchniowe sklepy budowlane są zamknięte.	2 tydzień	Personel stosuje szczególne środki ochrony osobistej* Jednoczesne, umożliwienie handlu w niedziele, celem rozłożenia natężenia ruchu klientów.	brak możliwości wprowadzenia
OBIEKTY HOTELOWE	Ograniczenie działania hoteli i innych miejsc noclegowe	3 tydzień	Personel stosuje szczególne środki ochrony osobistej*	3
GRANICE POLSKI	Ograniczenie dotyczy: przekraczania granic Polski przez cudzoziemców	3 tydzień i później	Umożliwienie przyjazdu w celach biznesowych, do pracy, wizyty u lekarza lub krewnego. Luzowanie restrykcji w zależności od rozwoju epidemii w wybranych krajach	
OBEKTY SPORTOWE I FITNESS	Ograniczenie działania klubów sportowych	4 tydzień	Personel stosuje szczególne środki ochrony osobistej*	3
SAMOCCHODY WIĘKSZE NIŻ 9-OSOBOWE	Ograniczenie dotyczy: przejazdów samochodami większymi niż 9-osobowe i zbiorowym transportem prywatnym.	4 tydzień		2
KULTURA	Ograniczenie dotyczy: działalności instytucji kultury	4 tydzień		2
ZAKAZ ZGROMADZEŃ I IMPREZ	Ograniczenie dotyczy: organizowania zgromadzeń, spotkań, imprez czy zebrań.	2/4 tydzień	Od 2 tygodnia możliwa organizacja imprez do 250 osób oraz na otwartym powietrzu. Od 4 tygodnia wycofanie centralnego ograniczenia.	2
LICZBA KLIENTÓW W SKLEPIE, NA TARGU I POCZCIE	Ograniczenie dotyczy: liczby klientów przebywających w jednym czasie na terenie sklepu, na targu i poczcie	5 tydzień	Jednoczesne, umożliwienie handlu w niedziele, celem rozłożenia natężenia ruchu klientów.	2
KOMUNIKACJA PUBLICZNA	Ograniczenie dotyczy: przejazdów zbiorowym transportem publicznym.	5 tydzień	Personel i pasażerowie stosują szczególne środki ochrony osobistej*	2

* przyłbice, maski, rękawiczki i inne wybrane elementy ochrony personelu opisane w części B pkt. 3

3. Z kwestią przywracania działalności gospodarczej, powiązana jest również **konieczność powrotu dzieci do szkół i przedszkoli**. Pozostaje oczywistym, że rodzice, nie będą mogli w pełnym stopniu powrócić do pracy w momencie, gdy pod swoją opieką posiadają potomstwo. Rekomenduje się zatem działania mające na celu przywrócenie działania placówek oświatowych i wychowawczych.

Ograniczenie	Szczegóły	Termin odejścia od obostrzeń centralnych	Wprowadzany przy stopniu zagrożenia regionalnego na poziomie
ZAKAZ WYCHODZENIA NA ULICĘ NIELETNICH BEZ OPIEKI DOROSŁEGO	Ograniczenie dotyczy: przebywania osób do 18 roku życia poza domem bez opieki dorosłego. Wprowadzenie ograniczenia wpływa na brak możliwości dotarcia do szkoły.	1 tydzień	brak możliwości wprowadzenia
ŻŁOBKI I PRZEDSZKOLA, SZKOŁY PODSTAWOWE	Ograniczenie dotyczy: działalności żłobków, klubów dziecięcych i przedszkoli i szkół podstawowych	1 tydzień	2
SZKOŁY ŚREDNIE I UCZELNIE	Ograniczenie dotyczy: zajęć w szkołach średnich i na uczelniach	3 tydzień	2

Ponadto w okresie powrotu do szkół powinny być wdrożone obostrzenia w postaci:

- Wprowadzenia stałej zmianowości klas (nauka na dwie zmiany),
- Wyszkolenie personelu oświatowego, uczniów oraz studentów w zakresie środków zachowania bezpieczeństwa epidemiologicznego,
- Wprowadzenie powszechnych testów dla uczniów i studentów oraz szybka izolacja osób podejrzewanych o zarażenie.

4. Równolegle, konieczne jest także stopniowe wycofywanie centralnych ograniczeń w zakresie swobód obywatelskich i funkcjonowania społecznego obywateli.

Ograniczenie	Szczegóły	Termin odejścia od obostrzeń centralnych	Wprowadzany przy stopniu zagrożenia regionalnego na poziomie
OGRANICZENIA W PRZEMIESZCZANIU SIĘ	Ograniczenie dotyczy: przemieszczania się, podróżowania, przebywania w miejscach publicznych.	1 tydzień	brak możliwości wprowadzenia

ZAKAZ KORZYSTANIA Z PARKÓW, PLAŻ, BULWARÓW, PROMENAD I ROWERÓW MIEJSKICH	Ograniczenie dotyczy: przebywania na terenach zielonych, pełniących funkcje publiczne. Zakaz dotyczy więc parków, zieleńców, promenad, bulwarów, ogrodów botanicznych i zoologicznych, czy ogródków jordanowskich. Zakaz obejmuje również plaże.	2 tydzień	brak możliwości wprowadzenia
UROCZYŚCIE RELIGIJNE	Ograniczenie dotyczy: udziału w wydarzeniach o charakterze religijnym.	3 tydzień	3
OGRANICZENIE ODWIEDZIN W OŚRODKACH LECZNICZYCH I OPIEKUŃCZYCH	Zakaz odwiedzin w szpitalach oraz ośrodkach opieki w regionach objętych epidemią.	6 tydzień i później	2
KWARANTANNA	Ograniczenie dotyczy: osób, które: wracają z zagranicy, miały kontakt z osobami zakażonymi (lub potencjalnie zakażonymi) koronawirusem, przekraczają granicę w celu podejmowania pracy na terytorium państwa sąsiedniego, bądź na terytorium RP (od 27.03.2020), mieszkają z osobą, która będzie kierowana od 1 kwietnia na kwarantannę (przepis wchodzi w życie 1.04.2020 i dotyczy osób nowo objętych kwarantanną).	m.in. w zależności od rozwoju epidemii w wybranych krajach	

B. Działania w zakresie zapobiegania i ograniczenia pandemii

Równoległe do działań w części A, Rekomendujemy stałe podejmowanie aktywności w zakresie zapobiegania i ograniczenia pandemii w następujących obszarach:

1. Jak największe siły i środki dla **usprawnienia i doposażenia służby zdrowia**:
  - Wprowadzenie powszechnych testów dla obywateli,
  - rygorystyczne standardy sanitarne kontrolowane przez Sanepid w każdym szpitalu i lecznicy,
  - zapewnienie darmowych środków do dezynfekcji, ochrony osobiste,
  - dalsze promocja tele-medycyny w udzielaniu świadczeń medycznych,
  - rozbudowa izolatoriów tak aby kwarantanną nie obejmować całych rodzin,
  - dostęp do nieograniczonych testów dla służb medycznych tak aby jak najszybciej opuszczali kwarantanny lub aby do niej nie dochodziło (opracowanie szczegółowych wytycznych dotyczących powszechnego stosowania różnych rodzajów testów przez GIS).
2. **Powrót do pracy w branżach wymagających obecności w miejscu pracy**, przy wypracowaniu standardów pracy zgodnie z pkt. 3 i 4.
3. **Wypracowanie standardów bezpieczeństwa epidemiologicznego w miejscu pracy**. Każdy pracodawca szacując skalę oraz ryzyko zachorowania, wraz z pracownikami wypracowuje standardy bezpieczeństwa. Wykorzystanie i wdrożenie dostępnych narzędzi, takich jak np.:
  - zwiększenie odstępów między stanowiskami pracy,
  - dostępność maseczek, rękawiczek i środków dezynfekcyjnych,
  - dostępność przyłbic i ekranów ochronnych,
  - wprowadzenie częstych przerw sanitarnych,

- udostępnienie środków ochrony pracownikom także poza miejscem pracy oraz w drodze do i z pracy,
  - częstsze dezynfekcje miejsca pracy.
4. **Działania prewencyjne w zakresie dopuszczenia do pracy.** Każdy pracodawca szacując skalę oraz ryzyko zachorowania, wraz z pracownikami wypracowuje elastyczne standardy działań prewencyjnych. Wykorzystanie i wdrożenie dostępnych narzędzi, takich jak np.:
- wprowadzenie rotacji załóg, tak aby różne zmiany i zespoły nie miały ze sobą fizycznego kontaktu,
  - wprowadzenie pracy zdalnej w np. 2 dni w tygodniu dla każdego pracownika,
  - wprowadzenie zdalnego mierzenia temperatury w miejscu pracy,
  - łatwy dostęp do infolinii i wsparcia informacyjnego dla pracodawców i pracowników.
5. Dalsza **promocja zawodowej pracy zdalnej** w tych obszarach gdzie jest to możliwe. Szeroka możliwość korzystania z pracy zdalnej osób starszych.
6. Promocja **podawania w ogłoszeniu o pracę charakterystyki pracy pod kątem epidemiologicznym**, np. informacja o pracy w warunkach braku styczności z innymi pracownikami/klientami, możliwości pracy zdalnej, pracy w zespołach rotacyjnych.
7. **Ścisłe kontrolowanie osób chorych** i w kwarantannie przez aplikacje i użycie telefonów.
8. **Wprowadzenie izolacji osób 70 +** do czasu wygaśnięcia epidemii.
9. **Podnoszenie świadomości o transmisji wirusa** – akcje promujące zachowanie standardów bezpieczeństwa, eliminacja lęku.

C. Rządowe Centrum Zarządzania Sytuacją Kryzysową

Każda sytuacja kryzysowa, wymaga dostosowania programów i metod zarządczych do skali zagrożenia oraz powołania jednego, zintegrowanego centrum dowodzenia. Centrum to powinno przejąć inicjatywę w planowaniu i zarządzaniu strategicznym. Powinno być również ośrodkiem decyzyjnym dla jednostek wykonawczych, będących zarówno we własnych, jak i obcych zasobach.

Takie rozwiązanie funkcjonalne i organizacyjne powinno być zastosowane przez polski rząd, poprzez utworzenie **Rządowego Centrum Zarządzania Sytuacją Kryzysową**.

Centrum takie, zbudowane ponad istniejącymi urzędami i instytucjami państwowymi, będące swego rodzaju sztabem przygotowującym i przekazującym zadania do realizacji całemu aparatowi administracyjnemu państwa, powinno podlegać bezpośrednio pod naczelny organ władzy wykonawczej w państwie, tj. pod Premiera Rządu RP.

- Organizacja pracy Centrum powinna być zbliżona do pracy w strukturze projektowej, co pozwoli na optymalne wykorzystanie zasobów kadrowych i materialnych, zarówno własnych, jak i obcych.
- Centrum powinno posiadać samodzielny budżet, pozwalający na opłacenie kosztów osobowych (tych pracowników, którzy nie będą oddelegowani), operacyjnych (administracyjnych, logistycznych itp.) i zlecanych usług obcych (np. analiz, ekspertyz itp.).
- Centrum będzie współpracowało z liczną grupą ekspertów i liderów środowiskowych, angażując ich i/lub wchodząc z nimi w relacji zgodnie z rzeczywistymi potrzebami.
- Na potrzeby centrum powinna zostać udostępniona infrastruktura biurowa wraz z niezbędnym wyposażeniem, środki łączności i dostęp do ośrodków obliczeniowych.
- Pracownicy Centrum, przynajmniej Ci o kluczowym znaczeniu, powinni mieć dostęp do zbiorów danych gromadzonych przez administrację publiczną i ośrodki badawcze, w tym uczelnie wyższe.

Finałem pracy Centrum, poza wypracowaniem i wdrożeniem rozwiązań służących przejściu przez kryzys i niwelujących jego skutki, powinno być opracowanie – na podstawie zdobytych doświadczeń (na wzór pragmatyki amerykańskiej) – Master planu (mega instrukcji) postępowania na czas kryzysu.

Takie rozwiązanie byłoby zgodne z ideą uczącej się organizacji.

Głównymi celami dla powołanego Centrum będzie:

- 1) zintegrowanie informacji i wiedzy o wszystkich aspektach, tj. politycznych, społecznych, zdrowotnych, gospodarczych, międzynarodowych i innych, dot. rozwoju sytuacji kryzysowej;
- 2) zintegrowanie kompetencji zarządczych, tak aby wszystkie kluczowe decyzje były podejmowane sprawnie, wychodziły z jednego ośrodka i były wewnętrznie spójne;
- 3) wytworzenie kompetencji planistycznych do opracowania planów strategicznych krótko i długo okresowych oraz umiejętności rozpisania ich na plany operacyjne dla poszczególnych obszarów i instytucji;
- 4) centralne monitorowanie sytuacji w kraju i zagranicą;
- 5) zarządzanie spójną polityką informacyjną w kraju i zagranicą.

Centrum powinien kierować polityk cieszący się zaufaniem Premiera, a zarządzać operacyjnie sprawny menadżer z odpowiednimi kompetencjami i doświadczeniem zawodowym.

W Centrum powinny być utworzone:

- 1) Komitet sterujący (do dziewięciu osób), składający się z autorytetów w kluczowych dziedzinach, posiadających umiejętności analizy, planowania i współpracy w interdyscyplinarnym zespole;
- 2) Biuro centrum, zajmujące się obsługą administracyjną i logistyczną samego Centrum i współpracujących z nim ekspertów i instytucji;

3) zespoły zadaniowe, nakierowane na opracowywanie programów i planów ich wdrożenia w następujących obszarach:

- Zespół ds. skutków w polityce międzynarodowej
  - Zespół ds. skutków w polityce krajowej
  - Zespół ds. skutków społecznych
  - Zespół ds. skutków zdrowotnych
  - Zespół ds. skutków gospodarczych
  - Zespół ds. finansów sektora publicznego
4. *(całego, nie tylko budżetu państwa)*
- Zespół ds. komunikacji krajowej i zagranicznej
  - Zespół ds. monitorowania skutków wprowadzonych programów
5. *(swego rodzaju audyt wewnętrzny)*
- Zespół ds. opracowania Master planu – mega instrukcji
6. *(będzie pracował najdłużej i nawet po zamknięciu pracy Centrum)*
- Inne, w zależności od potrzeb.

Przedstawiony powyżej model działania pozwoli nie tylko sprawnie i efektywnie zarządzać sytuacją kryzysową, ale również zbudować unikalną bazę wiedzy i kompetencji, która będzie mogła być wykorzystana w przyszłości, zarówno w przypadku podobnych kryzysów, jak i przy modernizacji państwa i jego instytucji.